

۲۰۰ دانشجو در سال ۸۰ اقدام به خودکشی کرده‌اند

گروه اجتماعی: «به رغم ارتقای جایگاه آموزش نیروی انسانی در دانشگاه‌ها، امکانات رفاهی و معیشتی در دانشگاه‌ها گسترش نیافته و به همین دلیل ما اغلب شاهد نارضایتی دانشجویان از امور رفاهی و معیشتی در دانشگاه‌ها هستیم.» این جمله بخشی از متن مصاحبه دکتر غلامرضا ظریفیان معاون دانشجویی وزارت علوم و تحقیقات و فناوری با ایرنا در آذر سال گذشته به مناسبت روز دانشجو است. زمانی که دانشجویان به دلیل رسیدگی نکردن به مطالباتی که صرفاً صفتی بود، اعتراضات و تحصن‌های پی‌درپی را برگزار می‌کردند.

اکنون پس از گذشت چند ماه، مشکلات صنفی دانشجویان تهران و شهرستان‌های مختلف چون یزد به فوت خود باقی است آنچه دانشجویان می‌خواهند تنها بهبود کیفیت زندگی دانشجویی آنها، ارتقای کیفیت خوراک و مکان مناسب برای استراحت آنهاست. آنها بارها در تحصن‌های مختلف خود بر این نکته تأکید داشته‌اند که خواسته‌هایشان به هیچ وجه سیاسی نبوده و تنها جنبه صنفی دارد اما به رغم آنکه تمام مسئولان جامعه همه بر این نکته که دانشگاه محل حضور جوانان نجیب جامعه است، تأکید دارند و معتقدند که دانشجویان همواره کننده راه اصلاحات و عامل اصلی پیشبرد توسعه بوده و این ضریان بنض فعالیت‌های دانشگاه‌های است که تداوم توسعه را جامعه تضمین می‌کند، ما همچنان شاهد اعتراضات صنفی دانشجویان و عدم رسیدگی به آن هستیم. در هر حال این اعتراضات در حالی صورت می‌گیرد که سال گذشته پیشنهاد شد که سال ۸۱ سال انتظام اجتماعی در دانشگاه‌ها نام گیرد و تمام امکانات و اعتبارات لازم دانشگاه‌ها و مراکز علمی برای ارائه خدمات بهتر، به دانشجویان به کار گرفته شود با دکتر غلامرضا ظریفیان معاون دانشجویی وزارت علوم در مورد اعتراضات صنفی دانشجویان گفت و گویی انجام داده‌ایم که می‌خوانید:

آقای دکتر همانطور که مطلع هستید، اعتراضات صنفی دانشجویان در چند ماه اخیر شدت یافته است. برخورداری از امکانات رفاهی، خوابگاه و وضع تغذیه‌ای مناسب از جمله مطالبات عمده دانشجویان معترض است. با توجه به این که قشر دانشجو، قشر نخبه کشور محسوب می‌شوند، فکر نمی‌کنید

ادامه چنین روندی و عدم رسیدگی به خواسته‌های به حق دانشجویان در نهایت به بحران منجر شود؟

درست است در یک ماهه اخیر ما با اعتراضات و تجمعات صنفی دانشجویان رویه‌رو بوده‌ایم. اما به این امر باید از زوایای مختلف نگاه کرد. نخست این که اعتراضات غیرمنتظره نیست. توجه داشته باشید که نمی‌گویم طبیعی است، معتمد غیر منتظره نیست. مادر حال حاضر در بخش‌های رفاهی و معیشتی دانشجویان چه در سطح کیفیت غذا و چه در سطح خوابگاه‌ها، در مجموع شرایط مناسبی را نداریم و این امر به دلایل متعددی در جمله هماهنگ نبودن رشد کمی دانشجو با رشد امکانات رفاهی در گذر ۲۰ سال گذشته بوده است.

علت این ناهماهنگی چیست؟

از یک سو امکانات و بودجه در اختیار آموزش عالی، برای تأمین خوابگاه، با توجه به نیاز جامعه برای ورود به دانشگاه تناسبی نداشته است و از سوی دیگر نیز ما شاهد خیل عظیم مشتاقان ورود به دانشگاه بودیم. البته شاید می‌شد که میزان پذیرش دانشجو را با امکانات رفاهی متناسب کرد به این صورت که میزان پذیرش دانشجو به یک دوم یا یک سوم تقلیل می‌یافت و طبیعتاً ما بین این دو موضوع یعنی نیاز اجتماعی برای ورود به دانشگاه و تنگناها و مشکلات دانشگاه، باید یکی را انتخاب می‌کردیم و منطقی‌تر این بود که با وجود همه مشکلات به نیاز اجتماعی پاسخ بدهیم.

استاندار فضای یک خوابگاه چه قدر است؟ یعنی یک دانشجو در چه فضایی از امکانات باید قرار بگیرد تا بتواند بدون دغدغه فعالیت کند؟ و ما با حد استاندارد چقدر فاصله داریم؟

نیاز طبیعی یک دانشجو به فضای مفید ۱۰ تا ۱۲ متر است. در حال حاضر پوشش دانشجویی دانشگاه غیراستاندارد است یعنی امکانات استاندارد خوابگاهی تنها ۳۰ درصد است در حالی که ۷۰ درصد در این پوشش قرار دارند یعنی خوابگاهی با گنجایش ۱۸۰ نفر، در اختیار ۲۶۰ نفر قرار می‌گیرد که نتیجه این امر برخورداری دانشجویان از امکانات و فضای کم خواهد بود.

و نتیجه این کمبودها، اعتراضات منطقی دانشجویان خواهد بود.

خوب به هر حال فشار مشکلات در جایی فوران می‌کند و خود را نشان می‌دهد بنابراین آنچه رخ می‌دهد غیرمنتظره نخواهد بود. از سوی دیگر باید در نظر بگیریم که در برخی موارد اعتراضات و تگرایی‌های سیاسی به بخش صنفی هم منتقل می‌شود و انقباض در بخش سیاسی، به نوعی در بخش صنفی جلوه‌گر می‌شود.

اما آقای دکتر مشکلات صنفی دانشجویان فراتر از این حرف است. غذای مسموم و پیدا شدن زالو و کرم در غذای دانشجو، ربطی به مسائل سیاسی پیدا نمی‌کند. نمی‌توانیم بگوییم اگر فشارهای سیاسی کم بود، دانشجو به چنین امری معترض

نمی‌شد.

حرف من در بحث کلان است. عموم آنچه که رخ داده بحث زالو و کرم نبوده، صحبت من این است که هر چقدر فضای دانشگاه از نظر سیاسی و اجتماعی بازتر شود، پذیرش مشکلات صنفی برای دانشجو آسان‌تر خواهد بود و هر اندازه فضای فرهنگی و سیاسی در دانشگاه بازتر باشد دانشجو آرامش بیشتری خواهد داشت و تعامل بین او و کمبودها و مدیریت دانشگاه بیشتر شده و تحمل وی بالاتر می‌رود اما اگر فضای دانشگاه پرنشاط نباشد، تحمل این ناملایمات کاهش یافته و دانشجو در برابر ناملایمات واکنش بیشتری نشان می‌دهد.

برای بهبود وضع چه راهکاری دارید؟

ما معتقدیم اعتراضات دانشجویی نباید شکل غیرمنطقی پیدا کند و تلاش ما بر این است که شکل اعتراضات را مدنی کنیم تا به اصلاح امور انجامیده و با ایجاد یک پیوند عقلایی بین وضعیت موجود مشکلات صنفی کاهش یابد.

علت این مشکلات و ناهماهنگی‌ها چیست؟

همانطور که گفتیم بین دانشجویان و امکانات و سرویس‌دهی عدم تناسب وجود دارد و ما در حال برداشتن گام بزرگی هستیم. در حال حاضر هم با توجه به لایحه وزارت علوم و با توجه به تبدیل شدن معاونت دانشجویی به سازمان دانشجویی امیدواریم بار مشکلات کم شود.

به هر حال وزارت علوم با پذیرش دانشجو نسبت به وی تعهدی پیدا می‌کند که باید آن را به انجام برساند. اگر این روند کنترل نشده و سامان نیابد به بحران تبدیل می‌شود.

درست است اما در هیچ جای دنیا بار مسائل دانشجویان را دانشگاه‌ها برعهده ندارند. در بیشتر کشورها بخش خصوصی نقش سیستم‌های حمایتی دانشجو را برعهده می‌گیرند که متأسفانه این ساز و کار در ایران وجود ندارد و بخش خصوصی و حتی شهرداری‌ها نقش حمایت‌کننده را ندارند. ما در بخش خوابگاه سازی کمتر از مشارکت مردم استفاده کرده‌ایم. اما الان دو سال است که هفته خوابگاه را در برنامه‌های خود داریم و از مسؤولان دولتی برای توجه به این امر دعوت کرده و از کسانی که در امر خوابگاه‌سازی مشارکت داشته‌اند تقدیر کرده‌ایم و مجموعه‌آکاری کرده‌ایم تا مشارکت و حمایت بخش خصوصی در این زمینه را داشته باشیم.

یکی دیگر از مشکلات و خواسته‌های دانشجویان به بخش مدیریت برمی‌گردد در این زمینه توضیح بفرمایید.

بله، مدیریت بخش رفاهی و معیشتی دانشجویی، مدیریتی سخت و دشوار است. مدیران این بخش از اعضای هیأت علمی هستند و وقتی از این بخش کسی وارد عرصه‌ای می‌شود که باید به چنین اموری به طور شبانه‌روزی پردازد، خستگی و استهلاک

زیادی را برای وی به دنبال می‌آورد که در این خصوص باید برای کاهش دغدغه‌ها و مسؤولیت‌های مدیران فکری کرد تا نیروهای کیفی در این زمینه کنار نروند و اگر اصلاحات در این بخش رخ ندهد معلوم نیست که کسی در آینده خطر کرده و این مسؤولیت سنگین را بپذیرد. مادر حال حاضر در زمینه مدیریت با مشکل روبه‌رو هستیم و به این دلیل از اول تا سوم خرداد با برگزاری یک سمینار دانشجویی در گیلان به مسائل مدیریت و سرویس‌دهی به دانشجویان خواهیم پرداخت.

فکر نمی‌کنید بخشی از ناراحتی و پایین آمدن آستانه تحمل دانشجو به این امر برمی‌گردد که آنها بیشتر از آنکه تحمل کیفی در زمینه وضعیت معیشتی و صنفی خود را شاهد باشند، تنها شاهد صحبت و وعده‌های صرف بوده‌اند؟

توجه کنید که ما تا جایی که توانسته‌ایم سعی در رفع نواقص کرده‌ایم. مثلاً در ده سال اخیر بخش عمده گسترش خوابگاه و فضای تربیت بدنی را داشته‌ایم و از سوی دیگر برخی خوابگاه‌ها را می‌خواهیم به شبکه‌های رایانه‌ای متصل کنیم تا دانشجو بتواند از آن استفاده بهینه‌تر. همچنین مراکز مشاوره مادر امر مشکلات و راهنمایی دانشجویان فعالیت داشته‌اند.

البته یکی دیگر از سؤالات من نیز به مراکز مشاوره برمی‌گردد. این مراکز تا چه حد موفق بوده‌اند، شما توجه دارید که گفته می‌شود از سال ۷۹ تا ۲۰۰۰ مورد خودکشی در میان دانشجویان را شاهد بودیم که ...

۲۰۰ مورد اقدام به خودکشی بوده و نه خودکشی.

بله ۲۰۰ مورد اقدام به خودکشی بوده که طبق گفته‌ها ۱۷ مورد آن منجر به فوت نبوده است چرا باید دانشجویان ما که از آنها به عنوان نخبگان جامعه یاد می‌شود و همه نیز به نقش آنها در روند اصلاحات و توسعه کشور واقف هستیم، به قدری در منگنه و فشار قرار گیرند که سرخوردگی، یأس و افسردگی آنها را به دنبال آورده و در نهایت به خودکشی آنها بینجامد؟

ببینید، بحث مسائل و مشکلات دانشجویان یک امر صرفاً درون دانشگاهی نیست، حداقل در بخش قابل توجهی بیشتر به مسائل عاطفی آنها برمی‌گردد و بخشی نیز به بحران‌هایی مربوط می‌شود که در برخی خانواده‌ها وجود دارد. مثلاً بعضی افسردگی‌ها و مشکلات به دلیل دوری دانشجویان از خانواده و ایجاد نوعی نوستالژی و غربت در وی صورت می‌گیرد. در هر حال ما با ایجاد کمپنیه‌ای به شدت در حال پیگیری و بررسی این موضوع هستیم. اما آنچه تاکنون به دست آمده این است که با تمام مشکلات موجود در دانشگاه، محیط دانشگاهی کمتر علت چنین اقداماتی بوده است. همچنین توجه کنید که بخش عمده این مسائل به بحران‌ها و پارادوکس‌هایی برمی‌گردد که زندگی مدرن آن را ایجاد می‌کند.